

Лекція 5. Асортимент бавовняних тканин для одягу

Зміст

1. Загальні відомості про асортимент бавовняних тканин, їх характеристика.

1. В Україні бавовняні тканини виробляють на Донецькому, Херсонському бавовняних комбінатах, Тернопільському ВАТ "Текстерно", сучасному регіональному підприємстві ПРАТ «Едельвіка». Для їх виробництва використовують гребінну, кардну та апаратну пряжу. Більша частина бавовняних тканин виробляється із додаванням хімічних волокон — віскози, сиблону, лавсану. Віскозні волокна забезпечують бавовняним тканинам м'якість, шовковистість, підвищену драпірувальність, високі гігієнічні властивості. Високомодульне волокно сиблону (25, 33, 45 %) використовують для виготовлення платтяно-сорочкових тканин. При цьому зберігаються всі позитивні властивості бавовняних тканин, окрім цього, тканина стає м'якою, шовковистою, краще фарбується. Добре зарекомендували себе тканини із вмістом лавсанових волокон (25, 33, 45 %), які менше зминаються та збігаються, хоча мають дещо занижені показники гігієнічних властивостей. Залежно від призначення тканини виробляють різної щільності (відносна щільність від 40 до 100 %). Ширина тканин — 60...150 см. Бавовняні тканини характеризуються різноманітністю ткацьких переплетень, видами оздоблень, способами обробки. За способом виробництва та основної обробки бавовняні тканини виробляють: вибіленими, гладко фарбованими, друкованими, пістрявотканими. Тонкі бавовняні тканини (маркізет, батист та ін.) піддають мерсеризації. Бавовняні сорочкові та платтяні тканини із змішаної пряжі (бавовняно-віскозної, бавовняно-сиблонової) піддають малозминальній та малозсідальній обробці, плащові, курткові — водовідштовхувальній.

Платтяні, сорочкові бавовняні тканини:

Ситці — виготовляють з кардної пряжі, полотняним переплетенням, поверхневою щільністю біля 100 г/м^2 . Ситці мають достатню міцність, зносостійкість, невелику товщину, вирізняються різноманітністю рисунків за

розмірами, видом, формою та кольором. Їх виготовляють друкованими та гладкофарбованими.

Бязі — виготовляють з кардної пряжі із 100 % бавовни, полотняним переплетенням, поверхневою щільністю біля 140-150 г/м², шириною 90—140 см. На відміну від ситців, бязі важкі, жорсткіші, щільніші та міцніші. За художньо-колористичним оформленням виготовляють відбіленими, гладко фарбованими, друкованими. Невелика кількість бязей виготовляється змішаними з додаванням сиблонових та віскозних волокон (25—33%). Сиблонові волокна зменшують зміну лінійних розмірів тканин при пранні та ВТО, зминальність, надають тканинам м'якість. Віскозні волокна покращують зносостійкість, драпірувальність тканин, але при цьому погіршується їх формостійкість.

Сатини — тканини сатинового переплетення, мають рівну, гладку, блискучу однобічну поверхню, виготовляють з гребінної та кардної бавовняної пряжі, шириною 90—140 см. У сучасному оформленні для надання еластичності та зручності в піткану систему вводять 2 % еластичних ниток (лайкри або дорластану). За художньо-колористичним оформленням їх виготовляють гладко фарбованими, друкованими. У процесі заключної обробки їх піддають мерсеризації, тисненню. На відміну від ситців та бязей, сатини менш міцні, але більш зносостійкі, формостійкі та повітропроникні.

Маркізет — літня тканина, виготовляється з однорідної гребінної бавовняної пряжі, полотняним переплетенням. Тканина легка — 72 г/м², тонка, прозора. Завдяки застосуванню найтоншої гребінної пряжі характеризується підвищеною пружністю та жорсткістю. За художньо-колористичним оформленням виготовляється вибіленою, з друкованим рисунком.

Батист — літня тканина, виготовляється з однорідної гребінної пряжі, полотняним переплетенням. Тканина легка 71 г/м², тонка. За художньо-колористичним оформленням виготовляється вибіленою, з друкованим рисунком та піддається мерсеризації. Цю м'яку тканину використовують для виготовлення блуз, білизни та ін.

Поплін — класична сорочкова демісезонна тканина, виготовляється з однорідної гребінної пряжі, полотняним переплетенням з помітним поперековим рубчиком, внаслідок виготовлення тканини з ниток різної густини. За художньо-колеристичним оформленням виготовляється вибіленою, гладкофарбованою, з друкованим рисунком та піддається мерсеризації.

Репс — класична сорочкова демісезонна тканина, виготовляється з однорідної гребінної пряжі більш товстої в пітканні, ніж в основі, та має рельєфний рубчик по довжині або по ширині тканини, репсовим переплетенням. За художньо-колеристичним оформленням виготовляється вибіленою, гладкофарбованою, з друкованим рисунком та піддається мерсеризації.

Фланель — класична зимова тканина, виготовляють з кардної або апаратної чистобавовняної, змішаної бавовняної (із сиблоном, віскозою) пряжі полотняним або саржевим переплетенням з двобічним начісним ворсом, поверхневою щільністю 250 г/м².

Бумазея — класична зимова тканина, виготовляють з чисто бавовняної, змішаної бавовняної (із сиблоном, віскозою) кардної пряжі, саржевим, полотняним переплетенням з однобічним начісним ворсом (з вивороту або лиця), поверхневою щільністю 250 г/м². Фланелі та бумазеї можуть використовуватися для виготовлення халатів, чоловічих сорочок.

Костюмні, пальтові бавовняні тканини:

Порівняно з платтяними, сорочковими тканинами важчі (їх поверхнева густина — 145...530 г/м²), щільніші й виробляються з кардної пряжі. Ці тканини використовують для виготовлення пальт, костюмів, плащів, спортивного та робочого одягу. Для забезпечення високої міцності, зносостійкості до волокнистого складу тканин додають лавсанові (до 30 %) та капронові (до 15 %) волокна, тканини піддають різним видам спецобробки (малозминальній, водовідштовхувальній, біозахисній, вогнестійкій та ін.). Костюмно-пальтові тканини характеризуються міцною,

стійкою будовою, щільністю, незначною розтяжністю. Складні в швейній обробці ворсові бавовняні тканини (під час розкроювання беруть до уваги напрямок ворсу, характерне його обсіпання); волого-теплову обробку необхідно здійснювати на кардо стрічках.

Трико - тканина із характерними смугами та клітинками, які утворюються переплетеннями або кольоровими нитками, поверхневою щільністю 230-270 г/м² із змішаної (бавовнянолавсанової, бавовнянонітронової) пряжі. В трико досить часто використовують меланжеву пряжу (волокна, зафарбовані у колір до прядіння). Тканину виробляють комбінованими переплетеннями, переплетеннями ламана та посилена саржа. Застосовують для виготовлення костюмів.

Діагоналі — досить поширені тканини саржевого переплетення з кардної пряжі, з чітким помітним рубчиком, шириною 65...100 см. Випускають у великій кількості артикулів, гладко фарбованими у темні кольори, з поверхневою щільністю 180...380 г/м². Використовують для виготовлення плащів. Пружні, міцні, зносостійкі, їм характерна обсіпальність, збігання по основі до 6 %. Плащові тканини піддають водовідштовхувальній обробці.

Джинсові тканини — виготовляють з кардної пряжі. За сировинним складом бавовняні, змішані (лавсан, віскоза). Для покращення основних властивостей тканину виготовляють з використанням еластичних поліуретанових ниток (лайкри), діагональним, саржевим переплетеннями. Оновлення джинсових тканин відбувається за рахунок застосування прогресивних технологій оздоблення, прийомів художньо-колеристичного оформлення (ефект м'ястості, крепування). Фірма "Ново Нардікс" розробила екологічно чисте біотехнологічне оздоблення джинсових тканин — біостоунінг з використанням ензимів (ферментів грибків). Такий вид оздоблення дає можливість створювати на тканині ефект "варьонки".

Вельвет-корд — це зимова тканина, вироблена з кардної пряжі ворсовим переплетенням, з широкими рубчиками з лицевого боку, з поверхневою щільністю 290...320 г/м², шириною 70...100 см. Висота ворсу до 1,5 мм,

ширина рубчика — 3...5 мм. Чистобавовняні та змішані (бавовняно-лавсанові), гладко фарбовані, друковані, зі спецобробкою. Виробляють вельвет-корд зі структурованим укладанням ворсу у вигляді смуг та інших візерунків.

Вельвет-рубчик - тканина, вироблена з гребінної пряжі, поверхневою щільністю 220...270 г/м², ворсовим переплетенням, з характерними вузькими рубчиками, ширина рубчика — 2...3 мм, висота ворсу до 10 мм.

Оксамит — на відміну від вельвету, має гладку, рівну, суцільно ворсову поверхню. За оформленням виготовляється гладко фарбованою, друкованою. Поверхнева щільність 240—270 г/м². У процесі заключного оздоблення ворсові тканини піддають мерсеризації, антистатичним, формостійким або іншим видам оздоблення залежно від їх призначення та вимог моди.